

Hvør eigur FØROYSKA BÚNAN?

KLÆDIR KUNNU VERA EIN IDEOLOGISKUR STRÍÐSVØLLUR

Ole Wick

Tjóðbúni er knýttur at ideologiini nationalisma, sum roynir at stýra einstaklingunum í tjóðini í øllum lívsins týðningarmiklu viðurskiftum.

Nationalisman vil t.d. gera av, hvussu málið verður evnað til, hvat børnini læra í søgu, og hvussu fólkid hugsar um politisk viðurskifti. Hetta hevur eyðkent føroysku mentanina tey seinastu 150 árini.

Grundleggjandi líkist nationalisman so stutt átrúnaðinum og nýtir somu miðlar at náa sínum málum. Fólk, sum ikki taka undir við ideologiini, verða úti-hýst. Landssvíkjarin er glataði syndari nationalismunar. Úti-hýsingin er eitt sterkt valdsamboð, ikki minst í einum lítillum bygdarsamfelag.

TJÓÐIN MÓTI EINSTAKLINGINUM

Í andstøðu til hesa ideologi stendur trongdin hjá tí einstaka at skapa og liva sitt egna lív við støði í sínum egnu fortreytum. Í mongum førum sam-pakkar hesin tørvurin væl við lærusetningarnar hjá nationalismuni, tí tann einstaki er uppdrgin at uppliva nationalismuna sum fullkomiliga sjálvsagða, vanliga og banala. Men onkuntíð er tørvur hins einstaka í mótstriði við nationalismuna.

Nationalisma leggur áherðslu á viðurkenning, bæði innanhýsis í bólkinum, men eisini í stóran mun úteftir mótvegis øðrum líknandi fylkingum, tí viðurkenning er fortreytin fyri

1898: Í sambandi við tjóðskaparromantikkin verður stimin drigin fram fyri at signalera, at hetta er ein rættur tjóðbúni.

Føroya Forminnissavn snr 5207/47.885

valdi. Ein sermerktur tjóðbúni stuðlar viðurkenningini – inneftir við at skapa einsleika, sum styrkir samanhaldið, og úteftir við at vísa teimum fremmandu, at her kemur ein føroyingur.

Ætlanin er so, at so hvørt sum ymsu lærusetningar nationalismunar seyra

1844: Føroysk genta í gerandisbúna eftir Frederik Theodor Kloss

Danska tjóðsaunið, nr 215/2000

gjøgnum alt lívað lív hjá fólkinum, verður viðurkenningin – bæði innanhýsis og uttanhýsis – fullkomin og politiska valdið tryggjað. Føroyski tjóðbúni er tí í hesum høpi eitt politiskt viðurkenningaramboð.

Tjóðbúni skilir seg frá øðrum

veitstlubúnum, tí útsjóndin bæði verður stýrd av ideologi og tørvinum hjá tí einstaka. Nationalisman krevur, at tann einstaki skal sjónliggera tjóðarandan á rættan hátt, og talsmenn hennara seta seg sum dómarar yvir, hvussu búni skal síggja út. Føroyski tjóðbúni og spurningurin um, hvussu hann sær út, verða tí ein ideologiskur stríðsvøllur, har tørvurin hjá tjóðini berjist móti tørvinum hjá tí einstaka.

STRÍÐIÐ UM AUTENTISITET

Nationalisma roynir altíð at prógva sín tilverurætt við at leita aftur til søgulig fordømi, tað veri seg til innanhýsis bond í ættarbólkinum, fornsögur ella gamlar málburðir. Lærd fólk lögdu út á søguhavið og drógu ymiskt upp. Alt kundi brúkast, bara tað sá út til at vera nóg gamalt. Men tað skuldi eisini síggja út til at vera ektað. Tað skuldi vera autentiskt.

Autentisiteturin er ein aðaltáttur í nationalismuni, og ein stórir partur av søgugranskingini úr nationalistiskum sjónarhorni hevur havt til endamál at gera vart við autentisitetin. Sannur autentisitetur er, tá ein serstøk siðvenja kann staðfestast í einum óslitnum radi aftur í tíðina. Sjáldan eyðnast tað ideologisku søgugranskarunum at prógva autentisitet, men tað hevur verið vanlig nationalistisk mannagongd antin at fjala trotið ella at uppfínna nýggjar siðvenjur, sum so kunnu verða marknaðarførðar sum elligamlar. So-